SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 12. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 20, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 20-го СІЧНЯ 1995 р. Ч. 12. РІК CII.

О. МОРОЗ МАЄ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ДО ПРОЄКТУ ПРЕЗИДЕНТА

Київ (Р. Р.). — У п'ятницю, 13-го січня, голова Верховної Ради України Олександер Мороз зустрівся з українськими та закордонними журналістами. Він сказав, що розгляд закону „про владу в другому читанні може бути перенесеним на лютий, оскільки є необхідність розглянути запропонований ним проєкт закону про місцеву владу, щоб пізніше вмонтувати його у президентський закон про владу, в його остаточну редакцію.

За словами голови українського парляменту, перша сесія Верховної Ради ухвалила, що структури рад діють за вимогами основного закону. А його ніхто не скасував. „Тож чи не є президентський проєкт про владу спробою утвердити нову конституцію? Ми повинні створити універсальний закон, який дав би можливість Президентові успішно працювати". А скупчення влади в одних руках О. Мороз вважає небезпечним для будь-якої країни у перехідний період.

Він також звинуватив виконавчу владу у зволіканні з підготовою законопроєктів з економічних реформ, яким Віталій Масол „жодним чином не перешкоджає". „Я не хочу критикувати Президента, але мені здається, що треба було саме прем'єр-міністрові доручити відповідати за такі законопроєкти, а не віцепрем'єр-міністерові", — сказав О. Мороз.

О. Мороз висловив надію, що узгоджувальна комісія врахує зауваження і пропозиції депутатів України щодо тих положень закону про владу, де йдеться про надання Президентові права розпускати парлямент, якщо він двічі підряд відхилить запропоновані програми і склад Уряду. Принципове заперечення у Мороза викликає також положення про надання Президентові права формувати Уряд і призначати суддів усіх рівнів. Цілком неприйнятливим є положення проєкту про ліквідацію районних і обласних рад.

На третій сесії Верховної Ради ймовірна перебудова Верховної Ради „не за політичними поглядами, а за економічними інтересами", сказав О. Мороз. Таке бькування, на його думку, є новим явищем для Верховної Ради.

На запитання щодо участи соціялістів у зборі підписів за відновлення СССР, О. Мороз відповів керівні структури Соціялістичної Партії України не ухвалювали рішень про збір підписів щодо референдуму за відновлення Союзу, але в південних і східних областях підписи вже збираються і до цього „треба ставитися нормально", оскільки він може не відбутися, а його проголошення може породити безліч місцевих референдумів.

Голова Верховної Ради сказав, що про Україну у світі ще дуже мало знають і цю ситуацію можуть змінити саме журналісти, які акредитовані в Україні. За його словами, політична активність в Україні зменшилася, а з 38 політичних партій ні одна не становить політичної сили здатної взяти на себе відповідальність за розвиток подій у державі. Немає політичної більшости і у Верховній Раді, але згодом така більшість створиться не за політичною ознакою, а за груповою. Групи створюватимуться за економічними інтересами. А щоб уникнути таких проблем у майбутньому, очевидно, варто змінити виборчий закон.

Події у Чечні О. Мороз назвав „Протиборством кланів", від якого страждає населення. Він вважає, що треба обов'язково „розвести учасників протистояння, які діють антиконституційними методами, а пізніше притягти їх до відповідальности". Мороз категорично виступає проти авторитаризму в будьяких його проявах.

МАЛАНКА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Управа осередку СУМ ім. ген.-хор. Тараса Чупринки та управа 2-го Відділу ООЧСУ в Ню Йорку влаштовують новорічну Маланку у суботу, 21-го січня, в залі УНДому, 140 2-га аве. Початок о год. 9-ій вечора. Гратиме оркестра "Чарівні очі". Вечірній стрій побажаний. Столи слід замовляти у клюбі "Діброва", тел.(212) 473-2955.

Фракція комуністів оприлюднила заяву

Київ (Р. Р.). — Тут 12-го січня газета „Голос України" надрукувала заяву фракції Верховної Ради України „Комуністи України за соціяльну справедливість і народовладдя" про другий конгрес народів СССР.

У заяві сказано: „у зв'язку з тим, що наші виборці виявляють глибоке зацікавлення підсумками праці другого конгресу народів СССР, відсутністю об'єктивної інформації, а також злісними нападами на народного депутата В. Мойсеєнка, фракцію в цілому, ми вимагаємо опублікування інформації про другий конгрес народів СССР, підготовленої Мойсеєнком". Комуністи в українському парляменті вимагають також опублікування усіх виступів, постанов та маніфесту згаданого конгресу. Інформацію Мойсеєнка „Голос України" опублікував поряд із заявою фракції комуністів.

Як уже інформовано, другий конгрес народів СССР відбувся у Москві 13-го грудня 1994 року. В ньому взяли участь 1,976 делегатів з усіх 15-ох колишніх республік СССР. Переважно це були герої Советського Союзу, герої соціялістичної праці, академіки, робітники, народні артисти, керівники підприємств, ветерани різних галузей, колишні народні депутати СССР, які і сьогодні є народними депутатами у своїх державах. Серед них було 130 делегатів від України. Учасники конгресу констатували, що всі біди новостворених держав спричинені розпадом СССР, розгромом народовладдя та капіталізацією суспільства. Отож учасники конгресу вирішили боротися за „оновлений Союз совєтських народів". Вирішено розіслати маніфест конгресу по всіх країнах СНД та інших колишніх республіках та розгорнути активну роз'яснювальну працю серед населення з метою сприяння відродженню СССР.

Папа римський поблагословив папуасів

Порт-Морсбі, Папуа-Нова Ґвінея. — У вівторок, 17-го січня, Папа Іван Павло II відслужив Службу Божу в папуаській столиці. Саме у той час ішов рясний дощ, і цей факт папуасці вважають „знаменням Божим". У своїй проповіді Іван Павло II закликав населення країни знайти способи мирного розв'язання конфлікту між урядом і сепаратистами на острові Бугенвіль.

Між іншим, Папа докладно розповів папуасам, серед яких розповсюджене багатоженство, про шлюб і його святість.

Папу Івана Павла II слухало багато тисяч людей, в тому числі представники гірських племен, які вперше побачили білу людину лише декілька десятків років тому. Чимало з них стояли в солом'яних пов'язках на стегнах і з намистами зі зубів диких тварин.

Головною частиною Служби Божої стало вславлення католицького проповідника Пітера Торота, вбитого японськими окупантами в 1944 році в тюрмі за те, що він не зрікся своєї віри. Вславлення є першим етапом, після якого обранець Церкви переходить процес канонізації і переходить до святих. Пітер Торот стане першим святим серед християн на островах Океанії. Іван Павло II запевнив, що вславлення П. Торота започаткує нове піднесення християнства в Папуа-Новій Ґвінеї.

Під час Служби Божої поліція і служба безпеки сконфіскували декілька ножів. Одного чоловіка заарештовано після того, як у нього знайшли револьвер. Хоч він мав дозвіл на вогнепальну зброю, представники влади сказали йому, що Служба Божа не є тим випадком, коли треба бути озброєним.

ІТАЛІЯ МАЄ НОВИЙ УРЯД

Рим. — Відомий італійський економіст Лямберто Діні, якому президент республіки Оскар Люїджі Скальфаро доручив зформувати новий уряд країни, подав керівникові держави список членів свого кабінету. Президент прийняв цей список і призначив Л. Діні головою Ради міністрів Італії.

Всього в уряд увійшло 20 осіб, тобто на п'ять менше, ніж їх було у кабінеті Сільвіо Берлюсконі. Як і очікувалося, уряд Л. Діні зформовано з так званих „технократів", тобто професіоналістів високої кляси, безпосередньо не пов'язаних з жодною політичною партією.

Новим міністром закордонних справ Італії призначено Сузанну Аньєллі, яка є одним з найавторитетніших спеціялістів в ділянці міжнародних стосунків. І хоч у минулому вона довгий час фактично знинення Республіканської партії з політичної арени італійська спільнота сприймає С. Аньєллі як „чисту технократку".

Верховна Рада припинила радіопередачі сесії

Київ (Р. Р.). — Тут у вівторок, 17-го січня, розпочала працю 3-тя сесія Верховної Ради України. Депутати ухвалили постанову, якою припинено прямі передачі праці сесії. Натомість щосуботи будуть передаватися півторигодинні передачі „Парляментський тиждень" і щоденні репортажі в радіо і телевізії. Повне висвітлення пленарних засідань сесії буде здійснюватися в окремих випадках за рішенням Верховної Ради.

За словами голови Верховної Ради Олександра Мороза, 3-тя сесія працюватиме до 14-го липня і на її розгляд плянується винести 250 питань.

У перший день праці парлямент затвердив перелік питань, які розглядатимуться в січні. Накреслено також перелік питань на наступні місяці. Наприклад, на квітень включено розгляд питань про скасування указу Президії Верховної Ради по передчасного скликання щодо відновлення діяльности КПСС-КПУ. На зауваження голови Комісії з питань правної політики Володимира Стретовича, що напередодні Президія Верховної Ради цього питання не розглядала і не включала його у порядок денний, О. Мороз відповів, що, в разі його розгляду, буде дотримано процедури з визначенням головної комісії, обговоренням у фракціях та комісіях парляменту.

О. Мороз також сказав, що перш, ніж буде друге читання закону про владу, треба обов'язково ухвалити закон про місцеві ради і місцеве самоврядування. „Ми з Президентом по-різному тлумачимо проблему змінення вертикалі виконавчої влади в Україні. Вважаю, що її зміцнення та розмежування функцій виконавчої і представницької влад не означає посилення функцій однієї гілки влади за рахунок іншої", — сказав голова українського парляменту 16-го січня на нараді голів рад усіх рівні. Він вважає, що парлямент помилився не прийнявши в першому читанні запропонований проєкт закону про місцеві ради та місцеве самоврядування, у якому детально розписані функції місцевих органів. Натомість парлямент ухвалив первинний проєкт закону, запропонований Президентом Кучмою.

Як можливий механізм прийняття обох згаданих проєктів, Мороз запропонував розглядати їх у другому і третьому читаннях, щоб їхні положення не суперечили одні одним, а доповнювали їх.

СІЧНЕВІ РОКОВИНИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Об'єднаний Комітет Українсько-Американських Організацій міста Ню Йорку, Відділ УККА, влаштовує святкову академію для відзначення 77-ої і 76-ої річниць січневих актів: 4-го Універсалу та Акту Соборности Українських Земель 1918 і 1919 років. Імпреза відбудеться у неділю, 22-го січня ц. р., о год. 3-ій по полудні в залі Українського Народного Дому в Ню Йорку. Головний доповідач — амбасадор Анатолій Зленко. У мистецькій програмі виступлять: вокальний ансамбль "Промінь", керівник — Богданна Волянська, Ярослав Гнатюк — баритон, рецитація — Оля Кириченко-Шуган.

Вчені порівнюють життя найбільших міст

Женева. — Женевський інститут вивчення суспільних проблем, докладно проаналізувавши рівень життя найбільших міст світу, визначив, що на першому місці стоїть Женева, за нею йдуть Ванкувер, Відень, Торонто і Люксембурґ.

Всього у списку 118 міст. Ню Йорк займає 44-те місце. Дослідники прийшли до висновку, що низький рівень життя в багатьох американських містах пов'язаний передусім зі злочинністю. З урахуванням цього показника найкращим містом З'єднаних Стейтів Америки названий Бостон. За ним, на 31-му місці, йде Сан Франсіско, а далі, на 33-му, Сієтл.

Лондон і Париж зайняли 21-ше і 24-те місця. На 28-му місці Токіо.

Крім рівня злочинности, враховувалися такі показники політичного і соціяльного клімату, як стан культури, освіти, охорони здоров'я, житлового фонду, діяльність публічних служб і стан довкілля.

Не дивлячись на те, що Ню Йорк виявився лише в четвертій десятці міст, показник життя в ньому був узятий за основу й оцінений індексом 100. На цій підставі Женева дістала індекс 106.

У кінці списку стоять міста колишнього Совєтського Союзу, Китаю та Африки. Російські міста Санкт-Петербург і Москва, а також Київ, столиця України, закінчують список. Їхні індекси — 57.30, 56.88 і 51.93. Після Києва стоїть ще столиця Альжиру з індексом 43.53.

Містами найнижчого рівня життя визнано Лягос і Ріо-де-Жанейро.

В АМЕРИЦІ

У ВІВТОРОК, 17-ГО СІЧНЯ, Палата Репрезентантів одноголосним рішенням дала можливість Конгресові схвалити законопроєкт, ціллю котрого є зрівнювати дотеперішні пільги для Конгресу ЗСА, що їх мусіли притримуватися всі інші в країні. Мова про дискримінацію, законодавство на місцях праці та право на судове оскарження працівниками. Ця дія також дала республіканській більшості першу і мабуть найлегшу побіду в їхніх змаганнях здійснювати „Контракт з Америкою" — листу передвиборчих обіцянок з минулого року. Спікер Нют Ґінґріч ствердив, що це було найшвидше схвалення будь-якого законопроєкту Конгресом від 1933 року.

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА Конгресу ЗСА та Американська агенція міжнародного розвитку, що фінансують комп'ютеризацію Верховної Ради України, яка має завершитись вже найближчим часом. Вартість вже встановленого обладнання перевищує 400,000 дол. До квітня 1995 року система буде включена до міжнародної комп'ютерної мережі Інтернет. За фонди виділені згідно з договором у 1993 році між дослідницькою службою Конгресу ЗСА і Верховною Радою України, в Києві та Вашінгтоні розпічнуться курси для українських депутатів і працівників українського парляменту.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон запропонував плян в сумі 40 біл. дол. для допомоги виходу Мехіко з фінансово-економічної кризи. Одначе зустрівшися з чим раз більшим спротивом від своїх однопартійців і щоб у якийсь спосіб це невдоволення припинити урядові чинники заявили лідерам Конгресу, що в разі відмови такої допомоги, драстично збільшиться нелеґальна імміграція до ЗСА. Вони підраховують, що нелеґально у 1995 році до Каліфорнії та Тексасу з Мехіко перейде 430,000 осіб. Навіть ці застрашування не дуже допомагають, бо деякі демократи твердять, що гроші американських платників податків не можна ризикувати для того, щоб рятувати економічного конкурента.

АМЕРИКАНСЬКОГО НАУКОВЦЯ та газету, власником якої є американець суд у Сінгапурі визнав винними за зневагу сінгапурського суду за статтю особистої думки науковця, в котрій він скритикував „нетолерантність режимів" в Азії, які використовують „скомпліковане судівництво" для банкрутства політичної опозиції. Не зважаючи на протести Уряду президента Билла Клінтона, судця у Сінгапурі наказав академікові Кристоферові Лінґлеві, газеті „Інтернешенел Геральд Трібюн" її видавцям і її азійському редакторові заплатити кару та покрити судових коштів, які виносити муть десятки тисяч долярів.

У НАВЕЧЕР'Я ДВОДЕННОЇ зустрічі у Женеві 18-19-го січня, між секретарем Державного департаменту Ворреном Кристофером і міністром закордонних справ Росії Андреєм Козирєвим, останній намагався запевнити, що Росія не сходить зі шляху до демократії, і ринкових реформ та рішена дійти до мирного полагодження чеченського конфлікту. Все це перед тим пок зачнуть говорити про причини погіршення взаємин між ЗСА та Росією. Приїхавши до Женеви, А. Козирєв заявив кореспондентам засобів масової інформації, що „трагедія "Чечні не стане причиною погіршення взаємин між Москвою та Вашінгтоном.

АМЕРИКАНСЬКА АМБАСАДА В Токіо повідомила, що за їхніми даними у трагічному землетрусі, що навістив околиці місцевостей Кобе-Осака загинула одина американка. Також поки що не виглядає, щоб американські підприємства у цій околиці понесли значні шкоди, але відразу підкреслюють, що це не є точні звідомлення, бо таких ще годі в цих днях сподіватися.

У СВІТІ

КОМЕНТУЮЧИ російсько-чеченський збройний конфлікт, московська газета „Комерсант Дейлі" пише: „Намагання Росії встановити контролю над Ґрозним має ще одне пояснення. Мова іде про нафтову трубу, яка проходить через Чечню і яку Росія, згідно з рішенням уряду, має намір використати для своєї участи у Каспійському нафтово-трубному консорціюмі. Москва стояла перед вибором: або вона виконає свої зобов'язання перед консорціюмом і буде змушена їй відновить контролю над Чечнею, або ж буде змушена вийти з консорціюму, і тоді нафтова труба проляже через територію Азербайджану в Іран. В цьому випадку фінансові втрати Росії були б незмірно більшими, і то не в рублях, а в долярах. Отже, саме нафтовий чинник у чеченській кризі відограв першорядну ролю".

МОСКОВСЬКА газета „Сегодня" порівнює агресію Росії в Чечні до війни Франції в Індокитаї та Альжирі і робить при цьому висновок: „Метрополії завжди програють колоніяльні війни. У звичайній війні та сторона, що зазнала набагато більших втрат, визнає себе переможеною. Колонія ж, яка бореться за незалежність, може зазнати втрат у 10, 20, 50 разів більших, ніж метрополія, може втратити контролю над усіма містами і шляхами сполучення і все ж продовжувати боротьбу. Франція почала переговори з альжирцями, коли її щорічні втрати старшинського складу становили декілька десятків осіб, а втрати альжирців доходили до двох мільйонів осіб. Франція в середині цього сторіччя вже мала міцні демократичні традиції і добрі закони — кращі, ніж теперішні російські. Альжирці не мали нічого. Ні конституції, ні виборних органів, а їхні вожді, Бен Белля і Гварі Бумедьєн, були неосвічені і жорстокі. Після перемоги у війні з Францією Альжир чекали криваві сутички у боротьбі за владу. В економіці незалежність також не принесла нерозвинутому Альжиру великої вигоди. Однак все це переконливо звучить для французів, але не для альжирців. Вони не хотіли, щоб ними керував розумний де Голль — вони хотіли нерозумного Бел Беллю. З того часу минуло понад 30 років, Альжир пережив немало потрясінь, та й тепер там становище хитке. Але ніяких тенденцій до возз'єднання з Францією не існує! Альжирці, як і перше, більше люблять свої труднощі, ніж чужу владу".

ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ Албанії спільні військові маневри зі збройними силами 6-ої фльоти ЗСА, під умовною назвою Сарекс-95, відбудуться в кінці січня. В маневрах, що проходитимуть у середземноморських територіяльних водах і на узбережжі Албанії, візьмуть участь форманії морських, сухопутних і військово-повітряних сил. Від участи в цій акції відмовилися Італія, Великобританія та Німеччина. Албанія надала свої порти і летовища для кораблів і літаків НАТО й Европейського союзу, які контролюють дотримання ембарга щодо республік колишньої Югославії.

ЕКСТРЕМІСТСЬКА палестинська організація Гамас звинуватила своїх лідерів у привласненні велких сум грошей, пожертвуваних з-за кордону. Відомо, що дотепер члени цієї організації з гордістю називали себе абсолютно чесними борцями за принципи ісламу, на відміну від корумпованої Палестинської визвольної організації, яку очолює Ясір Арафат. Згідно з інформацією, оприлюдненою Гамас, один з провідних функціонерів купив за пожертвувані фонди текстильну фабрику, а інший роздав гроші членам своєї родини.

„Український Тижневик" збирає заслужені нагороди

Джерзі Сіті, Н. Дж. — „Український Тижневик", що рівночасно із 100-річчям „Свободи" відзначував своє 60-річчя, дістав особливе признання від окремих українсько-американських організацій, що він своїм англомовним виданням є найкращим джерелом інформацій про події в Україні і житті українців у діяспорі.

Редактор Рома Гадзевич приймає плякету від Миколи Баб'яка.

Ці признання у формі грамот і нагороди отримала головний редактор „Українського Тижневика" Рома Гадзевич, що працює на цьому відповідальному пості від 1980 року, а від 32-ої Конвенції Українського Народного Союзу є і радною УНС.

Перше признання у формі журналістичної нагороди отримала ред. Р. Гадзевич з рук президента активної Вашінґтонської Групи з нагоди 10-річчя діяльности групи у жовтні 1994 року. Нагороду, яку Вашінґтонська Група вручає кожного року в часі своїх зборів, що улучені завжди з професійними конференціями, передав їй новообраний голова Микола Баб'як в часі бенкету за „надзвичайну корисну репортерську працю, яка інформує українську і американську громаду про всі події в Україні". При тому, вручаючи грамоту М. Баб'як підкреслив, що головний редактор „Українського Тижневика" і її співробітники створили газету, яка стала найкращим інформатором офіційних американських чинників у Вашінґтоні та в цілих ЗСА.

Вдруге із-за подібного признання вручила ред. Р. Гадзевич грамоту голова організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні Божена Ольшанівська у присутності інших членів Управи цієї організації. Грамота стверджує, що АОЛПУ передає цю нагороду з приводу 60-річчя „Українського Тижневика" за „надзвичайну редакційну діяльність і журналістичне знання у поданні усіх питань з ділянки оборони людських прав". Передаючи грамоту, Б. Ольшанівська висловила свою особливу подяку і побажала газеті та її редакторам ще довгих років так корисної журналістичної праці.

Обі грамоти тепер пишаються на стіні кімнати головного редактора і є найкращим доказом, як оцінює працю її та її співробітників ціла українсько-американська громада.

Появився новий фільм

Київ. — Тут на суд глядачів новий фільм винесли кінорежисер Роман Ширман і автор сценарію Зінаїда Фурманова. У фільмі „І буде день новий..." автори представляють „події, котрі відбулися в різний час у житті українського та жидівського народів, яким протягом століть судилося жити в Україні". Камера фіксує епоху за епохою та історичні постаті осіб пов'язані з ними.

„Фільм на англійську мову здійснив українсько-американський історик, проф. Тарас Гунчак, а також він у кінокартині коментує його зміст. Т. Гунчак має намір сприяти, щоб фільм „І буде день новий..." вийшов на широкий екран у ЗСА.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00. Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Стихійні катастрофи

Коли писані ці рядки — 17-го січня ц. р., — кількість смертних жертв землетрусу в Японії перевищила 2,000, не рахуючи покалічених. Стався він вночі з минулої неділі на понеділок і тривав 20 секунд — у місті Кобе, 20 миль від столиці Токіо. З усіх стихійних катастроф — землетрус найстрашніший. Не можна перед ним скритися, не можна від нього врятуватися втечею. Найважче у світі почуття — повного власного безсилля. Є таке почуття, коли ви дивитеся, як найдорожча вам особа на ваших очах відходить з цього світу. Колишні вояки однієї із світових війн знають, яким безсильним почував себе вояк в окопах під час ворожого барабанного гарматного вогню. Одне ясне в такій катастрофі землетрусу, як отой в Японії, коли він заскакує людей вночі, під час сну, і вони не знають, що сталося, як оце вони опинилися поза межами цього світу. Чули ми з телевізійних звітувань, що високі будинки валилися як домики з карт, провалювалися мости, вискакували з рейок поїзди під час найбільшої швидкости, тут і там вибухали пожежі, і все те несподівано, все це як моргнув оком, все це при повному безсиллі людей і всього рятункового апарату. У наші часи в країнах високої матеріяльної і духової культури існує могутній рятунковий апарат — шпитальне поготівля, пожежна сторожа, апарати, що надзвичайно прецизійно реаґують на найменший дим і „б'ють" на сполох, комунікація швидкими автами й гелікоптерами — все воно непридатне у випадку землетрусу. Навіть гураґан і так звана вітряна труба не такі жахливі, як землетрус, бо їх бодай на хвилини раніше заповідають, перестерігають гучномовцями і дзвонами на тривогу, ті перестороги здебільша приходять запізно і стихія природи приносить жниво смерти. Засоби охорони перед отаким несподіваним гураґаном безрадні, але люди бодай намагалися рятуватися — у випадку землетрусу ніякий засіб самооборони неможливий.

Відомо, що від часу ще скельної чи печерної епохи, коли тодішні люди випадково відкрили, що потираючи два кусні дерева — вискакує іскра, і коли ще не було водопроводів, а люди черпали воду з рік — вода і вогонь стали найбільшими життєдайними приятелями людини — та сама вода і вогонь стали причинами незліченних людських трагедій. Щоденно чуємо: там і там вибухла пожежа, інколи спричинили її діти, що бавилися сірниками, інколи злочинна рука підклала вогонь, гинуть заскочені пожежею мешканці домів від трійливого диму, гинуть самі пожежники, новітні герої, що їм їхня професія наказує рятувати загрожене життя осіб у горіючих об'єктах і нерідко самі гинуть. Ось під кінець минулого і з початком цього року схід Америки втішається розмірно гарною погодою, у Каліфорнії, стейті чудового клімату, безупинні дощі довели до страшної повені. Там вода заливала доми і все в них, шляхи перетворилися в ріки, десятки автомобілів зазнали катастрофи, там теж ще остаточно не обраховано людські й матеріяльні втрати.

З-посеред історичних катастроф найбільш відомий вибух вулькану Везувій в Італії, який у 79 році після Христа залив гарячою лавою міста Помпеї і Геркулянум. Їх відкопали і це несамовита атракція для туристів, які проходжуються відкопаними мертвими кам'яними вулицями мертвого міста.

Світ чудовий і прегарна його природа, навіть пустині і провалля мають свою романтику. Але й у світі, від біблійного потопу, слід берегтися, бо на кожному кроці чигає небезпека. А з поступом техніки зросла не тільки вигода, але й загроза: скільки осіб гине щороку на американських шляхах, особливо в наслідок зарази підхмелених здебільша дуже молодих і легкодухих водіїв. Найстарші філософи ствердили, що найдорожче в житті є саме життя. Але не всі розуміють це. Є ще багато двоногих звірів у людській подобі, які не шанують даного їм Богом життя — ні чужого ні власного — і затруюють його злочинами. Це додаток людськими руками до стихійних катастроф, супроти яких людина безсильна.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Василь Сокіл

ДОЛЯ РОСІЇ ВИРІШУЄТЬСЯ В ЧЕЧНІ

Кривава війна „миролюбної" Росії з непокірною Чечнею демонструє з усією звірячою жорстокістю справжнє розбійницьке обличчя імперської аґресії. Нинішніх правителів Росії нічого не навчила історія „підкорення та освоєння" чужих земель, населених „инородцями". Прославлене російськими шовіністичними істориками „підкорення" Кавказу, яке безперервно відбувалося майже шістдесят років, у потворному вигляді продовжується в Чечні. І нема певности, що взагалі колинебудь закінчиться.

Стотисячна російська армія ніяк не може скорити кількатисячні загони чеченських патріотів. Могутність цього народу незламна, бо він свідомий благородної мети захисту національної незалежности. Це сини, внуки їхнього героя Шаміля, який у минулому столітті 25 років боровся з російськими загарбниками. Недавно президент Дудаєв у розмові з англійським кореспондентом застережливо нагадав: „На нашому прапорі серед іншого зображений сплячий вовк. Горе тому, хто наважиться розбудити його".

Імперські політики Росії розбудили вовка, сподіваючись, що сила руського ведмедя легко його здолає. Пригадуєте бундючну репліку міністра оборони Ґрачова: „Якби була потреба, досить послати один батальйон російських військ, щоб у тій злочинній країні навести порядок..." Сказано це в намаганні заперечити активну участь у нападі на Чечню.

Хоч як довго генерали, президент і, на своє нещастя, парляментарі Росії твердили, що в Чечні немає жодного російського вояка, на екранах телебачення показали десятки полонених військовиків. А нині весь світ бачить сотні трупів невідомо за що загиблих росіян та гори військової техніки, знищеної стійкими оборонцями Чечні.

Відразу постало питання: хто ж таки править Росією? Хто відповідає за криваву авантюру? Чиї накази виконуються? Єльцин продовжує грати ролю миротворця. Проголошуючи „початок" мирних переговорів, з лютою брутальністю обвинувачує „бездарних" воєначальників і самого Ґрачова в нездатності „навести порядок" і взагалі вести війну. Напевне Ґрачов обіцяв за день-два впоратися з завданням силою одного батальйона. А насправді виявив бездарність виконувати накази головного командувача Єльцина.

Хто ж таки править Росією? Покищо на це відповів депутат парляменту, колишній політичний в'язень Сергій Ковальов, який назвав їх мерзотниками під час телевізійної передачі з Чечні для московської станції „Время".

Дивна поведінка, а може й підозріла, російських парляментарів. Звичайно, певна частина депутатів воліє мовчки підтримувати нерозумну політику Єльцина, однак офіційні заяви демократичних сил у Думі та парляменті у своїй незгоді з президентом обмежуються лише просьбами зупинити кровопролиття. А „просьбу" цю Єльцин цілковито іґнорує.

Диктатор Сталін робив своє криваве діло, не цікавлячись громадською думкою народу, приневоленого мовчати. Правитель нинішньої Росії абсолютно глухий до того, що, за опитуванням соціологічних служб, понад дві третини населення категорично проти ганебної авантюри в Чечні. Не хвилюють його трагедії матерів загиблих за його наказом синів. Він милостиво нагороджує їх орденами за „доблесні" дії, а матері отримують труни з „нагородженими"...

За своє безумство Росія розплачується тисячами життів своїх громадян, трильйонами народних коштів. Найбільша, найважливіша втрата міжнародного престижу може позначитися на майбутньому Російської Федерації. Недвозначно лунають вимоги американських конґресменів кардинально змінити поблажливу оцінку теперішньої Росії. Рада Европейської Співдружности щойно відклала на майбутнє ратифікацію договору про співробітництво з Росією — зухвалою порушницею прав людини і цілих народів. Може це вплине на войовничого „собірателя" землі руської, правителя з диктаторськими манерами Єльцина? Власне, пізно буде йому відновлювати довір'я Заходу. Але йому доведеться повертати ганебно втрачену репутацію. Однак хто прийде на його місце? Чимало є мовчазних і небезпечних вичікувачів цілковитого падіння Єльцина, які хтозна в який бік повернуть „єдіную і нєдєлімую"...

Занепокоєні небезпечною ситуацією з невирішеністю міжнаціональних відносин у Російській Федерації, в республіках, що входять в неї, міцніє переконання мобілізувати свої народи бути готовими запобігти злочинним авантюрам, подібним до вчиненої у Чечні.

Зростає нарешті усвідомлення і демократичних політиків Росії, що в Чечні вирішується майбутня доля всієї Росії.

Чи не судилося повернутися їй до розмірів колишньої Московії?

Микола Жулинський

Вся виткана із сонця і добра

Поетична збірка Леоніда Федорука „Липнева моя Україна"

II

Мені б хотілося звернути також увагу на досить таки глибокий, філософічний акцент, який несе в собі Муза поета. В одному з віршів він сказав: „Та осінь вже явилася мені вся виткана із сонця і добра" Так от, із сонця і добра виткана і сама його поезія. Може, осінь взагалі — це пора щедрости і мудрости. Погодимося з поетом. Та я не можу не звернути увагу на вірші останнього розділу книги „Золотої осені нектар". Тут, безперечно, ожило те реальне посивіння, яке ми бачимо на голові поета. Але це посивіння таке добре, лагідне, мудре, таке філософське. Цей десяток віршів якось вкладається в той образ, який твориться із клясичної пісні нашого фолкльору „Стоїть гора високая". Вражає органічна порідненість чуттів, їх пронизливо світлий сум. І там теж нема глибокої печалі, трагізму, а є тиха, елегійна печаль, що приходить до кожного. І ми мусимо її сприймати, тому що вона неминуча. Відчуваємо, що ми також у тому житті є необхідні, і ця необхідність зумовлена нашим філософським сприйняттям життя. Поет тонко відчув цю зміну і зміг відтворити зміни в нашому внутрішньому, душевному стані, коли вже нас приваблює розмірена, спокійна інтонація життя, коли людина сама перед собою і перед Богом, коли втішається тим, що світ прекрасний. Ми відчуваємо: поезія не дає нам підстав для песимізму, а навпаки, вона підіймає нас, утверджує на землі. І в цій красі, і в цій порі року, і в тій порі життя ми маємо великі прекрасні можливості. Тільки треба їх відчути, не втрачати радости насолоди життям. Вслухайтесь у музику цих чуттів і слів:

Осінній збір останніх ягід,
Таких солодких, як і ти...
А я немов багряний явір,
Що так не хоче в зиму йти.
(„Золотої осені нектар")

Ще слів немає, ще не чую звуків,
А вже у грудях зануртує щось
І, наче крила, стрепенуться руки,
І очі чайками зриваються зі щогл...
(„Ще слів немає...")

Читайте! Читайте! Так і хочеться ще раз порадити — читайте!.. Бо це не просто громадянський звіт поета. Це якраз те, що тримає його духовно. І тут не можу не повернутися до вже означеного вище розділу „Слава Україні", який став своєрідним відкриттям для мене. Цей цикл вбирає в себе дуже багато. Вбирає і „Шлях скорботи", і баляду „Сини", і „Вітер в очі" („Жалі баби Олі з хутора Червоний"), і ті ж „Клумаки", і „Сум над Прип'яттю"... Це поетична біографія нашого народу і в трагічних її моментах, і у світлих надіях та радощах. Це лелечий скрик по жіночій долі, яка так нероздільна в поезіях Леоніда Федорука з долею України. Тут і обездолені наші селяни, які витримували на собі весь тягар різних знущань і одночас живили цю землю своїми соками, своєю вірою утримували її. Відчувається в кожному рядку, в кожній інтонації, що завмерла і проривається з оболонки кожного слова. Все тут вплітається у віночок своїй єдиній Україні, з її трагедіями, з її страшними катаклізмами, переживаннями і одночас із тим оновленням, яке зафіксовано у вірші „16 липня 1990 року", з якого я починав нашу розмову, заключено в віршах „Всміхнулось сонце Україні", „Ти сталась! Ти збулася!.."

Вчитайтеся, і ви погодитесь зі мною, що такі вірші, така елегійно-філософська поезія, яка максимально пережита, максимально переведена через душу, через серце, почуття, через життя — така поезія сьогодні конче потрібна кожному з нас. З такою книжечкою читач сяде і буде один на один з собою і водночас у тому активному, емоційному діялозі із поетом, який витворив для нього цей благодатний духовний світ. Ці переживання поета стануть і вашими переживаннями. І завдяки Л. Федорукові ми опинилися у тому єдиному космосі, який ми і називаємо Україною, і який є духовною основою нашого майбутнього.

Орест Дейчаківський

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ В УКРАЇНІ

I

Необ'єктивна і тенденційна передача „60 хвилин" про „огидне обличчя свободи" в Україні викликала на сторінках української преси широку дискусію про українсько-жидівські відносини. Однією з найбільших недоліків передачі є її повне іґнорування позитивних сторін не тільки українсько-жидівських відносин, але й прихильне трактування Україною всіх її національних меншин.

Проблема національних меншин в Україні не мала досі уваги, на яку вона заслуговує, і тому всі, згідно зі своїми бажаннями, можуть давати їй неґативні викривлення. Ставлення України до її меншин було об'єктивно і, в більшості, з признанням оцінене американським Урядом, Конґресом, міжнародними організаціями і часом засобами масової інформації. Справа національних меншин є теж мірилом намагань України відмежуватися від совєтського минулого і стати справді демократичним, повноцінним членом міжнародної спільноти.

Щоб з'ясувати всі подробиці національних меншин було б понад розмір однієї статті. Тому метою її буде висвітлити питання трактування жидів в Україні у рамках ставлення до всіх національних меншин і навести наочні приклади тих відносин.

Найперше — деякі основні спостереження. Хоча Україна має приблизно 110 різних етнічних груп на своїй території, то, за винятком росіян, вони становлять відносно малу кількість у 52 мільйонах населення. Згідно з переписом населення, в 1989 році в Україні було 72.7 відс. українців, 22.1 відс. росіян і тільки приблизно 5 відс. всіх інших груп. Щодо росіян, то деякі спостерігачі вважають, що їх є менше, ніж 22 відс. Їхні арґументи на це є: багато мішаних подруж і русифікованих українців, за їх бажанням, а часто з примусу, ідентифікували себе з пануючою і більш „престижною" російською національністю. З історичної перспективи треба відзначити, що до 1800 року українці становили 90 відс. населення. В XIX столітті, з експансією Російської імперії, значно збільшився відсоток національних меншин в Україні. По Другій світовій війні, як наслідок знищення, ліквідації та міґраційних процесів, значно зменшилася кількість етнічних груп, особливо жидів і поляків, які відіграли значну ролю в історії України. І тільки росіяни залишилися найбільш численною і значною меншиною.

Незалежна Україна виказує свободолюбний підхід щодо своїх національних меншин. У порівнянні з іншими колишніми совєтськими республіками, Україна є вільна від етнічних конфліктів і міжнаціональної боротьби. Згідно з річним звітом Державного департаменту ЗСА про людські права різних країн з 1993 року, „Україна була надзвичайно вільна від міжетнічних антагонізмів і конфліктів". Цей її позитивний стан був відзначений різними американськими державними інституціями та міжнародними організаціями, як: Конференція Безпеки і Співпраці в Европі (включно з високим комісіонером Національних меншин, колишнім міністром закордонних справ Голляндії Максом ван дер Стоелем).

Сучасна політика України щодо національних меншин базується на толеранції і рівноправності. Вона була проголошена ще перед здобуттям повної незалежности і була важливим причинком до підтримки національними меншинами її повної незалежности під час референдуму в 1991 р. Ці правні основи включають Декларацію про суверенітет України в липні 1990 р., Декларацію про права національностей в Україні з 1-го листопада 1991 року, Закон про мови з жовтня 1989 року та Закон про громадянство з жовтня 1991 року.

Все це вказувало, що не тільки національні меншини не могли мати жодного страху у незалежній Україні, але це також заявляло світові, що націоналізм і демократія себе не виключають. Завдяки, у великій мірі, Рухові, провідній силі за українську незалежність, який в той час активно проголошував права національних меншин, Україна показала світові, що боротьба за державну незалежність може бути мирна, демократична та етнічно толерантна й інклюзивна.

Особливо важливим був закон про громадянство з жовтня 1991 р. Він не робить різниці на основі етнічного походження і закріплює ідею, що українська держава є основана на територіяльному, а не на етнічному принципі. Ця основа, що всі мешканці України є її повноправними громадянами, зменшила занепокоєння про ексклюзивний український націоналізм (наприклад, „Україна для українців").

Сприятливе законодавство і його застосування продовжується від часу незалежности. Закон, що основується на декларації з листопада 1991 р., був ухвалений Верховною Радою в червні 1992 р. Він знайшов признання за свій проґресивний характер від різних міжнародних чинників. Між іншим, закон забезпечує мовні права меншин, права на їхні школи і культурні установи. Слідом за цим законом створено фонд для культурного розвитку етнічних меншин, а також Міністерство Національностей та Міґрації в 1993 р.

(Закінчення буде)

Леонід Рудницький

РОЛЯ БАТЬКА В УКРАЇНСЬКІЙ ТРАДИЦІЙНІЙ РОДИНІ

Доповідь виголошена 11-го грудня 1994 року на науковій конференції для відзначення Української Родини в ЗСА

II

На марґінесі згадаємо, що у цьому заповіті Патріярх дуже влучно висловився про родину: „Батьки, християнська родина — це основа здорового суспільства, народу, нації. Це запорука їх росту і сили! І тому заповітую вам: Збережіть, а де її розхитано, оновіть в українському народі справжню християнську родину, як невгасаюче життя і здоров'я Церкви і народу..."

На українських землях мати, жінка займала особливе місце в житті народу ще з дохристиянських часів, згадаймо Берегиню домашнього вогнища. Ця традиція була підсилена християнською релігією, через асоціяцію жінки з Богоматір'ю і величчю її терпіння, що перейшла до ознак українського характеру. В літературі той образ такий поширений, що, очевидно, не потрібно тут багато говорити про це, нагадаймо тільки „Скорбна мати" Павла Тичини чи „Mater Dolorosa" Богдана Ігоря Антонича та багато інших творів. Образ Бога-Батька в літературі зустрічаємо значно рідше.

Це особливе становище жінки-матері зумовило певне місце батька. У вихованні своїх чад головна особа — мати. Знову наводжу слова Шевченка: „А мати хоче научати, так соловейко не дає". Отже головне завдання сім'ї — виховання дітей, їх освіта — стає майже ексклюзивним обов'язком і привілеєм матері. Ось недавно, пригадую, Соломія Павличко висунула тезу, що постання феномену козацтва зобов'язане великою мірою українській жінці, що була здатна відпустити чоловіка на Січ, взявши на себе усю опіку над сім'єю. Недарма наші батьки, то переважно отамани, кажемо „батько-отаман". Отже ми не ототожнюємо їх безпосередньо з сім'єю, не мова тут про „Pater familias", а радше про громадського провідника, себто тих батьків народу, що їх ми вже згадали. Коли ж ці провідники верталися до своїх родин, і намагалися інтеґрувати себе в сімейне життя, то нерідко платили за це тим, що попадали „під пантофель" своєї жінки. Нагадаю тут таку промовисту сцену з оперети „Запорожець за Дунаєм", де, мабуть, вперше в українській літературі знаходимо клясичний „battered husband syndrome".

Промовисте визначення образу батька, а рівночасно тієї національної діялектики чоловіка та жінки, знаходимо у вірші „Подружжя" Зої Когут. Говорячи про „двох типів... (які) знайшли себе одного дня", вона пише:

Були то інтереси спільні,
І каса вже була одна,
Він був, як завжди, непомильний!
Ніжна, як голубка вона...

Так гарно зведені судьбою,
Збагнувши Божий плян,
Вони рішили між собою,
Ввійти в подружній стан!

Ввійшли... Він — гордою ходою,
Вона — покірно як вівця.
Він — став родини головою,
Вона — всім іншим. До кінця...

І далі визначається функція батька поетично-іронічним способом:

Як патріот і стовп родини,
Він пильно все обміркував:
Для нації вродив дитину,
Для жінки хату збудував.

Звісно, це — іронічний, гумористичний вірш, але в ньому чимало правди.

У світлі всього сказаного, як нам визначити ролю батька в традиційній українській родині? Ким він є після того, як збудував хату й вродив дитину? Чи є він насправді лише тією особою, що сидить в чолі стола, коли родина сідає до якоїсь святочної трапези, чим, власне, почасти й обмежуються його родинні финкції, бо коли він намагається проявити себе в якійсь „домашній" праці, то стає персонажем численних дотепів, як ось такого: „Скінчивши купати малого сина, батько каже йому: 'От бачиш, скупав тебе не гірше, ніж мама'. — 'Еге, — відповідає малий, — тільки мама перед тим як купати, з мене черевики знімає' ".

Українці над таким батьком стали сміятися раніше, ніж, скажімо, американці, для яких ще в 50-их роках фраза Father knows best була серйозною, але не тепер, не сьогодні, не в нашому часі.

То яка ж роля батька в українській родині? Можливо, її єднання. Хай навіть у такий незвичний спосіб, що випливає з приповідки: гуртом батька легше бити; гуртом батька в лоб. Або, може, батько — то тільки родинна леґітимація: щоб діти не були безбатченками. Ця леґітимація була дуже важливою для українців: батькові прощали все, аби він тільки був. Батько, в тому випадку як матір, і тут він є майже маморівний — є незаступимий. Недарма серед українців є таким популярним звертання по батькові: Марта Данилівна, Іван Васильович. Таке бачення батька з площини родинної переходить у площину цілої нації, позбавленої своєї самостійности, і навпаки. Тут є цікаве взаємовідношення — батько, як міст між родиною і нацією, як усіблення історичного й національного коріння. Я завважив, що вітаючи українських Президентів Кравчука та Кучму, ми щораз дякували їм, що ми не є вже „безбатченками". Родинне і національне тут органічно пов'язане.

Ми тільки діткнулися тут дуже цікавої теми, яка заслуговує на глибшу аналізу. Кожний з нас, я певний, є в стані накреслити, на підставі життєвого досвіду, образ сучасної української родини в Америці. При тому виринає цікаве питання, чи існує ще „традиційна українська родина" в Україні та поза її межами; припускаю, що тільки українське село втримало її. Але це вже не належить до моєї теми.

Можливо, що „сповіді" окремих членів родини дали б матеріял до так званих case studies, які стали б добрим джерелом дальших розмірковувань про ролю сучасного українського батька в родині. Особисто я вважаю, що місце батька, до певної міри, визначає мама, себто його жінка. Якщо йому вдасться переконати дружину, що він добра, чесна, навіть геніяльна, то вона вже подбає про те, щоб створити в дітях відповідний образ батька. А це йому дасть святий спокій і добре життя.

Річні збори братства і Відділу УНС в Асторії

Асторія, Н. Й. (В. Л-ць). — В неділю, 11-го грудня 1994 року, тут в Домі СУМА відбулись річні Загальні збори Братства св. Миколая — 5-го Відділу УНСоюзу з повним успіхом, тобто численною участю членства та діловою і цікавою програмою.

Наради відкрив голова Б-ва і Відділу ред. Володимир Левенець, який привітав членство, представників організацій і Управу, а притаманним йому оптимістичним способом подання вступних інформацій привернув присутніх і загострив їхню увагу до поданої програми.

Після коротенької програми, відчитання місячного ділового і фінансового звітів, присутні обрали Президію з двох осіб для переведення річних зборів: Осипа Галатина, голову, і Стефанію Рудик, секретарку.

Однохвилинною мовчанкою і короткою згадкою було вшановано померлих в минулому році членів Б-ва і Відділу, а саме: св. п. Еву Левицьку, Григорія Соловського, Миколу Левенця, Филипа Догерті, Олександра Прончика, Павла Ляховича, Степана Загнійного, Юрія Гавзнера і Зенона Кастелянця.

Фахово списаний протокол з минулорічних загальних зборів відчитала С. Рудик, який без змін був прийнятий членами, а фінансовий звіт за 12 місяців, від 1-го грудня 1993 до 30-го листопада 1994 року, прочитала фінансова секретарка Маріянна Климишин.

Звітування управи Б-ва і Відділу започаткував голова В. Левенець, накресливши загальну організаційну і громадську працю Відділу УНС та висловив признання фінансовій секретарці за приєднання до УНС двох членів на високі суми забезпечення — 50,000 і 20,000 дол. Проблематика минулої Конвенції УНС у Піттсбургу забрала чи найбільше часу, бо нема де правди діти, членство цікавилося деталями перебігу Конвенції, і голові та другому делегатові С. Рудик прийшлося вияснити чимало справ. Голова звернув увагу, що позитивном Конвенції без сумніву треба вважати омолодження Головного Уряду, молодші особи, треба сподіватися, працюватимуть дещо іншими методами для закріплення престижу УНС. Голова не доряджував драматизувати почутих з інших уст інформацій з Конвенції, хоч погоджувався з думками багатьох, що сама Конвенція не була належно підготовлена. УНС, заявив голова, не зважаючи на помилки, зробив багато корисних діл для українців в діяспорі і в Україні, які будуть записані в історії поселення золотими буквами.

Голова подякував усім членам за дружню співпрацю і активність у Відділі і у громаді.

(Закінчення на стор. 4)

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ УНСоюзу

Пригадуємо, що вкладки за забезпеченеві грамоти є платні на 1-ий день місяця, а не при кінці.

Просимо своєю точною вплатою допомогти секретареві вашого Відділу на час розчислитися за збірку вкладок до Головної Канцелярії.

Головна Канцелярія УНСоюзу

СВЯТ-ВЕЧІР ООЛ

Ірвінґтон, Н. Дж. — 5-ий Відділ Організації Оборони Лемківщини влаштовує традиційний Свят-вечір у суботу, 21-го січня, в УНДомі, 140 Проспект аве. в Ірвінґтоні, початок о год. 5:30 вечора. О год. 9-ій вечора розпочнеться забава, гратиме оркестра "Вечори в Карпатах". Заплановані також вигращі та інші атракції, у часі забави — буфет із холодними та гарячими напоями та солодким. Вступ на вечерю і забаву — 25 дол. від особи, тільки на забаву — 10 дол. У справі замовлень столів слід телефонувати на число (908) 687-7363 або (201) 761-0468.

Л. Кучма: „Україна позбулася рецидивів антисемітизму"

Почну із запитання: чи знаєте, шановні читачі, що означає слово голокост? Завчасно попереджаю, що в совєтській довідковій літературі ви не знайдете відповіді, даремно будете шукати це слово навіть у такому авторитетному на той час виданні, як енциклопедичний словник, який вийшов у Москві у 1983 році. Та це й не дивно, адже у тій країні все робилося для того, щоб не згадувати про катастрофу жидівського народу в роки Другої світової війни.

Американські послідовники цієї політики, зокрема проф. Артур Бутц у своїй книзі „Обман XX віку" намагається довести ніби ніякого голокосту взагалі не було, його вигадали самі жиди. Ця ж думка, але у дещо іншому вигляді пропаґується Бредлі Смітом. Він доводить, що жидівська смертність в німецьких таборах праці була викликана виключно епідеміями тифу та інших хворіб, які особливо були поширені в кінці війни. А якщо десь і були ґазові камери, то вони виконували суто санітарні функції, скажімо для дезинфекції чи очищення одягу від блох.

Гадаю, що немає потреби спростовувати такі з дозволу сказати „наукові" твердження, варто лише нагадати, що у свій час керівники Німеччини визнали вину фашистського режиму за знищення мільйонів невинних людей і попросили вибачення перед жидівським народом.

Отже, що таке голокост? У перекладі з грецької мови це слово означає повне винищення з допомогою вогню та меча. У даному випадку йдеться про ті методи, якими фашистські недолюдки позбавили життя мільйонів жидів. Про один з найбільш трагічних періодів в їх історії розповідають численні документи, які зібрані в американському меморіяльному Музеї голокосту, відкритому в минулому році у Вашінґтоні.

Після того, як літак Президента України приземлився на військово-повітряній базі Ендрюс, високий гість, який прибув до Вашінґтону з державною візитою, найперше направився до пам'ятника Тарасові Шевченкові і поклав до його підніжжя вінок. Кілька сот представників української громади столиці, які зібралися біля монумента Кобзаря, тепло привітали главу молодої незалежної держави.

А потім Леонід Кучма прибув до Музею голокосту, де його тепло зустрів керівник меморіяльного центру Майлс Лерман, науковці, українські дипломати і серед них генеральний консул України в Чикаго Анатолій Олійник, представники діяспори: федеральний суддя Богдан Футей, професор історії Юрій Кульчицький, відомий адвокат і банкір Юліян Куляс, громадський діяч Орест Бараник, підприємець Іван Деркач.

У Музеї голокосту (зліва): консул України А. Олійник, голова музею М. Лерман, адв. Ю. Куляс і рабин Я. Д. Блайх.

Мої земляки — чикаґівці погодилися взяти участь у підготові цього репортажу.

— Мені не раз доводилося бувати у цій величній будові, — сказав О. Бараник. Однак ця зустріч надовго залишиться в моїй пам'яті, гадаю, що на пояснення немає потреби. Я знаходився недалеко від М. Лермана, тому добре бачив як він представляв Президентові України своїх колег, а також запрошених осіб. Дуже приємно було чути з якою шанобливістю говорив він про позитивну ролю, яку відіграв Юліян Куляс у створенні Музею голокосту.

Від себе хотів би додати, що на початку 80-их років Уряд ЗСА вирішив побудувати в столиці музей жертв нацизму. Тоді ж президент Реґен затвердив склад комісії, яка повинна була втілити задум у життя. До неї увійшов і Юліян Куляс, який впродовж одинадцяти років сумлінно виконував покладені на нього обов'язки. А окрім того ще займався збиранням експонатів для майбутньої виставки. До речі, варто зауважити, що у складі екзекутиви цієї комісії, яка складалася з семи членів, він був єдиним українцем, а решта — жиди.

— Коли всі гості записалися, — почав Ю. Куляс, до мене підійшов М. Лерман і сказав, що екскурсію веститиме науковий працівник Ралф Грунволд, який володіє англійською та російською мовами.

— Якою, на вашу думку, мовою він повинен розповідати? — поцікавився керівник центру. Я відповів, що для глави української держави, безумовно, краще українською, на якій він постійно спілкується. Цією мовою він говорив в ООН, на пресконференціях, він переговори з американськими підприємцями. Це державна мова України. Моя думка врахована, пояснення давалися по-англійськи, які перекладалися на українську мову.

Переходячи від залі до залі, Президент Л. Кучма уважно слухав пояснення екскурсовода, інколи зупинявся біля окремих стендів. Особливе враження на нього справили світлини, на яких були зображені в'язні гітлерівських концтаборів Ашвіцу, Трембліки та інших фашистських катівень. Шкодую, що організатори музею забули вказати, що окрім жидів в цих фабриках смерти загинуло чимало українців і людей інших національностей.

— Я маю на меті звернути увагу читачів на заключну частину візити Президента до музею, — сказав А. Олійник. Коли закінчився огляд експонатів, Л. Кучма виступив з короткою промовою:

— Я зараз переживаю хвилини скорботи, — визнав високий гість, — бо ваш музей нагадав мені жахливі роки Другої світової війни, роки, коли нацистська машина смерти винищила мільйони невинних людей. Жертвами цієї трагедії стало жидівство, в тому числі сотні тисяч жидів України.

Символом голокосту, — підкреслив Президент, — жахливих злочинів німецького нацизму для України став Бабин Яр, відоме у всьому світі місце, де були знищені більш як сто тисяч київських жидів.

Гість передав М. Лерманові частку київської землі, яка полита кров'ю тисячів жидів і українців замордованих у Бабиному Яру.

— Ми хочемо, — продовжував Л. Кучма, — щоб ця земля нагадувала відвідувачам меморіяльного музею голокосту трагедію геноциду, трагедію України.

Далі він відзначив тих, хто в страшну годинулиха подали руку допомоги жидам. Йдеться про „праведників миру", серед яких були сотні українців. Л. Кучма вручив керівникам музею список українських „праведників миру", імена яких викарбовані в Єрусалимі, в Яд Вашем і на честь яких ростуть дерева миру.

— Згадуючи голокост, — сказав на закінчення своєї промови голова української держави, — нам треба робити висновки на майбутнє. Тут перед пам'яттю мільйонів невинних жертв ми клянемось, що зробимо все від нас залежне, щоб ніколи нацизм, чим би він не маскувався, не запанував над світом.

Із словом-відповіддю виступив М. Лерман. Звертаючись до президента він із задоволенням відзначив, що сьогодні в Україні створені всі умови для розвитку жидівської національної культури, відкиті школи, синагоги, наукові працівники музею мають можливість збирати в молодій незалежний країні документи, що стосуються голокосту.

Ю. Куляс: — Я хотів повторно втрутитися у репортаж для того, щоб продовжити думку, яку щойно висловив мій давній колеґа по праці у комісії меморіяльного музею. Йдеться про те, що до початку екскурсії я мав розмову з присутнім тут рабином Києва і всієї України Яковим Дов Блайхом, яка стосувалася телевізійної програми „60 хвилин". Він обурений цією наклепницькою передачею і вимагав від керівників компанії Сі-Бі-Ес, щоб йому було надано можливість виступити і спростувати звинувачення ніби західня Україна і зокрема місто Львів є осередками антисемітизму в Україні. Одержавши негативну відповідь, рабин збирається звернутися до суду.

І. Деркач: — Якщо дозволите, то скажу кілька слів про незаплановану зустріч, яка сталася у Президента перед тим, як він покинув музей. Його увагу привернули група жидів — емігрантів, прибулих з Дніпропетровського, де, як відомо, знаходився знанний в усьому світі завод, яким керував Л. Кучма. Підійшовши ближче до них, він не без задоволення запитав:

— Що ви тут робите, земляки?

— Ми прийшли, щоб привітати вас на американській землі і побажати успіхів на високому пості, глави держави, — почув він у відповідь. Президент подякував за теплі слова і добрі побажання.

До того, що було сказано, мені залишається лише додати, що напередодні цієї зустрічі Л. Кучма розмовляв з представниками жидівських організацій Америки, під час якої він заявив, що Україна позбулася рецидивів антисемітизму, відкинула ганебну 5-ту графу в пашпорті й буде громадське суспільство без національної ворожнечі.

Дуже важлива і авторитетна заява Президента України уселяє впевнення майже півмільйонової громади жидів України в їх спокійне майбутнє.

Анатолій Гороховський

ЖОРСТОКІ БОЇ між військами президента Афганістану Бургануддіна Раббані і формаціями генерала Абдула Рашіда Дустума розгорнулися в провінції Больґ на півночі країни. Нова сутичка в цій провінції, яка вважається базою узбецького руху, очолюваного Дустумом, означає новий етап боротьби за владу між різними афганськими фракціями. Вона продовжується від квітня 1992 року, коли в Кабул повернулися моджагедіни. Відтоді у братовбивчих сутичках загинуло понад 17,000 афганців.

ДОДАТКОВА ПОДЯКА
з похорону
св. п. інж.
РОМАНА РАКОВСЬКОГО
зложили:

Ірина Охримович на журнал „ПАТРІЯРХАТ" — $50.—
Едвард Камінський на товариство „СИРОТИНЕЦЬ" — $50.—

Ділимося сумною вісткою з приятелями і знайомими, що в неділю 25-го грудня 1994 р. в Торонто, відійшла у вічність на 98-му році життя наша найдорожча МАМА, БАБЦЯ І ПРАБАБЦЯ

бл. п.
МАРІЯ ТУРЧИНЯК
з дому ЯКИМОВИЧ
народжена в Олеську, Західна Україна

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в церкві св. о. Миколая 28-го грудня, а відтак на цвинтарі Парк Лавн в Торонто.

Залишені в глибокому смутку:
син — ТАДЕЙ з дружиною ІРИНОЮ
дочка — ВОЛОДИМИРА ЛУЧКІВ
внуки — ОКСАНА з ФОЛЬКЕРОМ ШТАЙН
— ХРИСТЯ з БРОКОМ ЧИЗМ
— ЛІЛЯ ТУРЧИНЯК
— АНДРІЙ ТУРЧИНЯК
— МАРІЯ з ОРЕСТОМ СУБТЕЛЬНІ
— ЮРКО ЛУЧКІВ
правнуки — ОЛЕКСАНДЕР і ХРИСТИН ШТАЙН
— АНДРІЙ і АЛЯНА ЧИЗМ
— ОЛЕКСА СУБТЕЛЬНИЙ
та ближча і дальша родина в Україні, Канаді й ЗСА.

Просимо згадати покійну у своїх молитвах.

Пам'яті патріота М. Мартинюка

Св. п. М. Мартинюк

Вже проминув рік, відколи українська еміграційна громада втратила одного з найкращих своїх членів, щирого патріота і борця за визволення рідного народу, св. п. Миколу Мартинюка.

Народився він 16-го грудня 1915 року. Свої дитячі і юнацькі роки провів у Боб'ятині — одному з найбільш свідомих і патріотичних сіл Сокальщини. Вже в 1898 році там було засновано при церкві народну читальню, яка в 1906 році стала читальнею „Просвіти". В селі існувала „Січ", громадський шпихлір та християнська крамниця, а від початку 1930-их років станиця ОУН, що проводила різні протипольські акції, в яких брав участь і юний Микола Мартинюк (Марцинюк). За одну з таких акцій (15-літнього хлопця!) арештовано, але після двох місяців випущено на волю „через брак доказів". Це його зовсім не залякало і він далі займався революційною і культурно-освітньою діяльністю.

Переслідування з боку польської поліції не дали йому змоги своєчасно здобути середню освіту, але він багато читав, самотужки здобував знання і навіть став частим дописувачем сокальської газети „Голос з-над Бугу" та інших газет, які виходили тоді в Галичині. Іван Тиктор, відомий видавець книжок і газет „Новий Час", „Народня Справа" та інших, немало дивувався, дізнавшись, що один з дописувачів до його газет, Микола Мартинюк зі Сокальщини, закінчив тільки 7 кляс початкової школи...

Коли у 1939 році увірвалися совєтські „визволителі", він, як і сотні інших загрожених активістів, переходить „лінію Керзона" — ріку Буг, вчителює на Володавщині (Підляшшя) та знову енергійно включається в громадське і політичне життя. У 1941 році М. Мартинюка, учасника Похідних Груп ОУН, заарештувало гестапо на Полтавщині і він тільки чудом врятувався від смерти.

Восени 1944 року він через Словаччину подався до Відня, а після закінчення війни опинився у Фюрті в Німеччині, де з певних причин мусів змінити прізвище на „Кравчук". Згодом у місті Корнберзі він закінчив свою середню освіту, а відтак став студеном Українського Технічно-Господарського Інституту в Мюнхені. Попри студійні заняття, він із запалом проводив працю для організування молоді в різних таборах переміщених осіб, став довголітнім членом Центрального Комітету Спілки Української Молоді та головним редактором його пресового органу „Фенікс". Між іншим, саме під час молодіжного „Свята Весни", яке він зорганізував у Міттенвальді 1946 року, він зустрів свою майбутню дружину, Зеновію Чехут. Їхнє знайомство перетривало еміграційну розлуку (він виїхав до Дітройту у ЗСА, а вона до Монтреалю в Канаді) і остаточно завершилось одруженням у 1955 році. У подружжя Мартинюків народилося троє дітей: доньки Неоніля і Любомира та син Лев.

На новому місці поселення Микола Мартинюк спершу відбув інтенсивний курс англійської мови в університеті Анн Арбор (стейт Мишиген), здобув ступінь магістра, а тоді закінчив бібліотекарську школу та одержав звання професійного бібліотекаря. Як каталоґар слов'янських книжкових фондів і бібліограф історії Східної Европи, він працював аж до виходу на пенсію в університеті стейту Індіяна, в місті Блюмінґтоні.

Як і багатьох інших людей того покоління, його не задовольняла праця лише на прожиток і він кинувся у вир суспільно-громадського, політичного і наукового життя. Справа організації українського студентства завжди була йому дуже близька, отже на новому терені праці він стає одним із засновників ТУСМ (Товариство Української Студіюючої Молоді). Як член Наукового Т-ва ім. Шевченка й Українського Бібліотечного Товариства (деякий час був його головою), він працює співредактором бібліографічного квартальника „Українська Книга" та ряду інших періодичних і збіркових видань. Його вклад в українську науку та в громадсько-політичне життя — незаперечний.

Однак, мабуть, найбільшою його заслугою є праця в реґіональному русі Надбужанщини. На початку 1970-их років він, разом із кількома іншими вихідцями з Сокальщини, започаткував організацію земляків, яка згодом одержала назву Об'єднання Надбужанців, і став головою його редакційної колеґії. Своїм першочерговим завданням це об'єднання вважало зібрати і опублікувати матеріяли з історії надбужанського реґіону (Сокальщина, Белзчина, Камінеччина, Радехівщина, Холмщина і Підляшшя).

Микола Мартинюк узяв на себе нелегке завдання збирати матеріяли про Надбужанщину, розшукувати їх по архівах та бібліотеках, замовляти статті в різних авторів, спонукувати інших до писання спогадів про рідні оселі, збирати відповідні ілюстрації та пересилати це все літературному редакторові для опрацювання, підготови до друку, проведення коректа та індексування. Крім того, він допомагав у видаванні обіжників і бюлетенів об'єднання, займався влаштуванням трьох земляцьких з'їздів, зустрічей і нарад членів Головної Управи та редакційної колеґії. Практично вся адміністрація видавництва збірників і їх розповсюджування теж концентрувалися в його руках.

Завдяки невтомній і посвятній праці редакційної колеґії перший том збірника „Надбужанщина" (960 стор.) появився у 1986 році, а другий (950 стор.) у 1989 р. Крім того, заходами об'єднання видано цінну історичну монографію Теофіля Коструби „Белз і Белзька Земля". Видання третього тому збірника дещо припізнилося, бо збирання матеріялів ставало чимраз труднішє: чимало потенціяльних авторів відійшли у засвіти, інші — через похилий вік та хвороби — стали малопродуктивні, а то й зовсім непрацездатні. Та й сам головний редактор не діждався появи 3-го тому, бо з волі Всевишнього несподівано відійшов у вічність 11-го січня 1994 р. Всю решту праці, включно з адміністраційною, прийшлося виконати літературному редакторові, і третій збірник (735 стор.) остаточно вийшов з друку наприкінці червня минулого року. Ці три томи цікавого і багатого змістом збірника „Надбужанщина" становлять своєрідний пам'ятник для Миколи Мартинюка, як його головного редактора, і то не лише в діяспорі, але й в Україні, бо доволі велику кількість примірників переслано на рідні землі для різних установ та громадських організацій.

В першу болючу річницю його смерти згадаймо ж теплим словом визначного просвітнянина, полум'яного патріота, завзятого революціонера і невтомного працівника на народній ниві — Миколу Мартинюка.

Надія Олійник

Пластовий Святомиколаївський вечір у Пармі

Вже від років Пластова Станиця в Клівленді-Пармі влаштовує традиційний Святомиколаївський вечір. Спонзором є Український Народний Союз, який також фінансує цю дитячу імпрезу. Цього року цей вечір відбувся 17-го грудня 1994 р. о год. 3:00 по полудні, в залі ім. Митр. Шептицького в Пармі, з участю багатьох дітей, батьків і дідусів та бабусь. На сцені, в п'єсі, в честь св. о. Миколая виступало біля 35 діточок. П'єса була гарна в релігійно-патріотичному дусі. Властиво зміст сценки можна б поділити на дві частини: Дійові особи — Дарочка (Діяна Ліщинецька), Ірка (Ляриса Боднар), Богдан (Юрій Козій) і Поштар (Дмитро Лебідь). В другій частині, в „Іграшках", були такі групові рецитації і виступи: Коала — Ведмедики (9 дітей), Ляльки (3 дітей), Вояки (6 хлопчиків), Паяцики (6 дітей), Чортики (4 хлопчики) і св. о. Миколай з трьома янголами. Всі вони гарно вив'язалися зі своїх завдань. Треба зазначити, що програму і сценку естетично оформили Старші пластунки куріня „Шостокрилі" та гуртки „Троянди" і „Незабудьки". Серце радувалося, дивлячись на роз'яснені та розсміяні личка дітей. Вже від давніх літ ми українці, святкуємо і величаємо св. Миколая, як покровителя бідних і покривджених та захисника моряків і дітей. Звеличаючи це свято, ми нав'язуємо до наших давніх українських традицій, які стали базою для нашого сьогодення та майбуття. Бож діти, це наша майбутність. Дитина сприймає все, як та губка та запам'ятовує назавжди. Св. о. Миколай відзначався великими прикметами духа: терпеливістю, посвятою, скромністю, побожністю, а понад все добротою. Наш український народ славився спеціяльним почитанням до св. Миколая. Напр. в селі Заздрість, де народився Покійний Патріярх Йосиф Сліпий, селяни говорили: „що якби не дай Боже Бог не був Богом, то напевно св. Миколай був би Богом. Належиться признання і наша вдячність Українському Народному Союзові, який розуміє вагу, значіння і духові користі цих, наших давніх святкувань і йде вповні назустріч. Принаймнше 50 дітей зі своїми родичами, дідусями та бабусями були учасниками цієї родинної імпрези. Діти відразу відчиняли свої дарунки, цілували батьків і обіцяли все бути слухняними і чемними вдома, в школі і церкві. У цьому можна добачувати не просто сантиментальний але й виховний момент. Відспіванням молитви „Ой хто, хто Миколая любить" закінчено імпрезу.

Д-р Володимир Боднар

Річні збори...

(Закінчення зі стор. 3)

Звітували ще діловий секретар і касир та відвідувач хворих С. Рудик, фінансовий секретар М. Климишин і голова Контрольної комісії Анна Лемп.

Після численних питань і ділової дискусії, уділено абсолюторію уступаючій Управі Б-ва і Відділу, а на внесок Т. Воробця переобрано на наступний рік цю саму управу в особах: ред. В. Левенець — голова, О. Галатин — заступник голови, М. Климишин — фінансовий секретар, С. Рудик — касир і діловий секретар, В. Бортник і С. Рудик — відвідувачі хворих; Контрольна комісія: А. Лемп — голова, С. Левенець і О. Галатин — члени.

На прохання схвалено пожертвувати 50 дол. на беатифікацію Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького і 25 дол. для Т-ва Українських Інвалідів (Управа у Філядельфії). Крім того члени зібрали ще між собою на листу інвалідів, так що загальна сума становила 47 дол. Збори вітали: Т. Воробець від УБСоюзу, С. Рудик від ОЖОЧСУ і А. Мулик від Об'єднання Домовласників.

В точці „різне" членам Управи прийшлося багато ще вияснити справ, а зокрема справу підвишки за „Свободу" і „Український Тижневик", а деякі члени домагалися, щоб річні збори Відділу приїхала хоч раз предсідник Уляна Дячук чи інший член Екзекутивного Комітету. Управа зобов'язалася передати побажання членства до Головної Канцелярії.

Збори закінчилися товариською гутіркою при перекусці, яку приготовили членки Б-ва і Відділу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 5-го ЛЮТОГО 1995 р.

Рочестер, Н. Й. Річні загальні збори Т-ва „Запорізька Січ" Відд. 367 УНС відбудуться о год. 2:30 по пол. в авдиторії школи св. Йосафата, 940 Ридж вул. Схід. На порядку нарад звіти Управи і вибір нової на 1995 р. Присутність всіх членів обов'язкова. Якщо не явиться потрібна кількість членів збори відбудуться півгодини пізніше і будуть правосильні. – Управа.